

SOSYAL MEDYADA ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ ALGISI: EKŞİ SÖZLÜK ÖRNEĞİ ¹

Zeynep UMUR-ERKUŞ²

Ezgi SUMBAS³

ÖZ

Araştırma Makalesi

Research Article

² Dr. Arş. Gör.
Fırat Üniversitesi Eğitim
Fakültesi, Elazığ, Türkiye

E-Posta
zumur@firat.edu.tr
ORCID
0000-0002-3576-8461

³ Dr. Öğretim Üyesi
İnönü Üniversitesi Eğitim
Fakültesi, Malatya, Türkiye

E-Posta
ezgi.sumbas@inonu.edu.tr
ORCID
0000-0001-5450-6400

Başvuru Tarihi / Received
19.04.2023

Kabul Tarihi / Accepted
04.09.2023

Bu çalışmada ekşi sözlük isimli sosyal medya kaynağında, araştırma görevlisi konusunda kullanıcılar tarafından yapılan paylaşımlar yoluyla ortaya koyulan araştırma görevlisi algısının betimlenmesi amaçlanmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın ham verileri Ocak 2017 – Aralık 2022 tarihleri arasında ekşi sözlükte “araştırma görevlisi”, “araştırma görevliliği” ve “asistan” anahtar sözcüklerini içeren konu başlıkları altında yer alan 202 farklı sözlük yazarına ait toplam 209 yorumu (sözlük içi dilde “entry” olarak ifade edilmektedir) içermektedir. Araştırma verileri Nvivo programı yardımıyla içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda “Araştırma görevliliği”, “Bilgi alışverişi – örgütlenme”, “Türkiye’de bilime ve akademisyen yetiştirmeye dair...”, “Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin” olmak üzere dört farklı tema belirlenmiştir. Ekşi sözlük kullanıcılarının araştırma görevliliği hakkında ürettikleri içeriğin %73’ü araştırma görevliliğini tanımlamaya yönelik olup bu görüşlerin ise %87’si olumsuzdur. Bunun yanında ekşi sözlükte Türkiye’deki bilim ve akademisyen yetiştirme politikalarına da değinilmiştir. Ayrıca kullanıcıların bilgi alışverişinde bulunmak ya da örgütlenmek niyetiyle de ekşi sözlükte içerik oluşturdukları görülmektedir. Ekşi sözlükte araştırma görevliliği hakkında oluşturulan içerik çoğunlukla olumsuz ve eleştirel bir dile sahiptir. Buna rağmen, bazı yazarlar bu konuda ekşi sözlükte üretilen içeriğin abartılı olduğunu genellikle kendi deneyimlerinden hareketle verdikleri karşıt örneklerle ortaya koyarak bir anlamda sözlükteki içeriğe ilişkin öz değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuçlar alanyazındaki diğer araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak Türkiye’de akademisyen yetiştirme politika ve uygulamalarının gözden geçirilmesi yönünde çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen yetiştirme, öğretim üyesi yetiştirme, araştırma görevlisi, ekşi sözlük, sosyal medya

¹ Bu araştırmanın ön bulguları 21-23 Ocak 2022 tarihinde Gaziantep’te düzenlenen “7th International Zeugma Conference on Scientific Research” isimli kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

RESEARCH ASSISTANT PERCEPTION IN SOCIAL MEDIA: THE EXAMPLE OF “EKŞİ SÖZLÜK”

The aim of this research is to describe the perception of the research assistant, which is revealed through the shares made by the users about the research assistant in the social media resource named “Ekşi sözlük”. In this qualitative research, document analysis was carried out. The raw data of the research includes 209 comments (in “ekşi sözlük” language is “entry”) of 202 different ekşi sözlük authors under the headings which including the "research assistant", “research assistantship” and "assistant" keywords between January 2017 and December 2022. The research data were analysed using the content analysis method with the help of the Nvivo program. As a result of the analysis, four different themes were determined: "Research assistant", "Information exchange - organization", "On science and raising academicians in Turkey...", "Concerning the content in the Ekşi Sözlük". 73% of the content produced by Ekşi Sözlük users about research assistantship is aimed at describing research assistantship, and 87% of these opinions are negative. In addition, in Ekşi Sözlük, the science and academician training policies in Turkey are also mentioned. In addition, it is seen that users create content in Ekşi Sözlük with the intention of exchanging information or organizing. The content created about research assistantship in Ekşi Sözlük mostly has a negative and critical language. Despite this, some authors have made a self-evaluation of the content in the dictionary, in a sense, by demonstrating that the content produced in Ekşi Sözlük is exaggerated, with counterexamples based on their own experiences. By comparing these results with other research results in the literature, various suggestions have been developed for the review of academician training policies and practices in Turkey.

Keywords: Academic training, ekşi sözlük, research assistant, social media.

GİRİŞ

Üniversiteler, toplumun sosyal ve ekonomik açıdan gelişimine katkıda bulunacak gerekli altyapıyı sağlamanın yanında, bu görevi sürdürecektir nitelikli insan kaynağının yetiştirildiği yerlerdir. Eğitim sisteminin en üst basamağında olan üniversiteler aynı zamanda kendi insan kaynağını da kendisi yetiştirmektedir. Üniversitelerde görevli akademik personelin yetiştirilmesi süreci üniversitelerin etkili faaliyet göstermesi bakımından kritik öneme sahiptir. Öğretim üyelerinin yetiştirilmesi ilgili alanda verilen lisansüstü eğitim yoluyla sağlanmaktadır. Üniversitelerde lisansüstü eğitim alıp öğretim üyesi olarak istihdam edilen dikkate değer bir grubu da

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Yükseköğretim istatistiklerine göre üniversitelerde görevli toplam 179 bin 685 öğretim elemanından 51 bin 548 (yaklaşık %28)'i araştırma görevlilerinden oluşmaktadır (Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2021a). Bu çalışma araştırma görevliliğine ilişkin bir sosyal medya kaynağındaki algıdan hareketle öğretim üyesi yetiştirme odağında araştırma görevlilerinin sorunlarına dikkat çekmektedir.

Araştırma görevlisi, 2547 sayılı yükseköğretim kanununun 33. maddesinin a bendinde “Yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim elemanıdır” biçiminde tanımlanmaktadır (YÖK, 2021b). Bununla birlikte aynı kanunun 50. maddesinin d bendinde lisansüstü eğitim alan öğrencilerin de birer yıllık sürelerle araştırma görevlisi kadrosuna atanabileceği ifade edilmiş ve araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerine ilişkin çeşitli düzenlemeleri içeren hükümler konulmuştur (Örneğin; madde 33, madde 35, ek madde 38) ki böyle olması aslında bu pozisyonun öğretim üyesi yetiştirme açısından bir basamak olarak görüldüğüne işaret etmektedir. Araştırma görevliliğinin öğretim üyeliği için bir basamak olduğu yorumu literatürde farklı araştırma raporlarında da vardır (Korkut vd. 1999; Şahinoğlu ve Bebek, 2018; Uğuz-Arsu vd., 2020; Yılmaz ve Şahin, 2016). Bu genel yönetime rağmen araştırma görevlilerinin görev tanımları ve çalışma koşulları bu doğrultuda net olarak belirlenmemiştir. Bu belirsizlik araştırma görevlileri için hem lisansüstü eğitim sürecinde, hem örgütsel ilişkilerde hem de iş hayatından sosyal hayata yansıyan çeşitli sorunları (Anıl vd. 2015; Aras ve Karakiraz, 2013; Bakioğlu ve Yaman, 2004; Bakır ve Eroğlu, 2019; Çerçi, 2015; Çinemre, 2014; Çivilidağ ve Durmaz, 2022; Çolak 2014; Ergöl vd., 2012; Gülnar, 2007; Kahraman, 2010; Kısa, 2014; Korkut vd. 1999; Yılmaz ve Şahin, 2016) beraberinde getirmektedir.

Yasal görev tanımlarının ve çalışma koşullarının belirsiz olması nedeniyle, üniversitelerde görev yapan araştırma görevlilerinin pratikte hangi görevleri yerine getirdiğinin, kendilerini üniversite sistemi içinde nasıl tanımladıklarının ya da üniversitenin diğer paydaşları tarafından nasıl tarif edildiklerin bilinmesi sorunun tespiti açısından önemlidir. Nitekim alanyazında bu konulara odaklanan çeşitli

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalar incelendiğinde araştırma görevlisi algısının metaforlar yoluyla belirlenmeye çalışıldığı (Kısa, 2014; Bayar ve Bayar, 2012; Yalçın vd. 2016; Umur-Erkuş ve Aslan, 2020; Yılmaz vd. 2015), araştırma görevlileri ile doğrudan görüşülerek ya da anket yoluyla görevlerine ilişkin algılarının ve sorunlarının tespit edilmesinin amaçlandığı (Anıl vd., 2015; Büyükgöze ve Gün, 2017; Korkut vd. 1999; Uğuz-Arsu vd. 2020; Yılmaz ve Şahin, 2016) görülmektedir. Birbirleriyle tutarlı sonuçlar ortaya koyan bu araştırmalarda; araştırma görevlilerinin hem bizzat kendileri hem de diğer öğretim elemanları ve üniversite öğrencileri tarafından görev tanımlarının belirsizliği nedeniyle angarya işler yapan, kullanılan, istismar edilen olarak ifade edildiği, akademik hiyerarşi ve bürokrasi nedeniyle akademik çalışmalarında ve “diğer” görevlerinde karmaşa yaşadıkları, iş güvencesi ve lisansüstü eğitimlerini sürdürme nedeniyle çeşitli sosyal ve ekonomik sıkıntılar çektikleri gibi araştırma görevliliğine ilişkin olumsuz görüşler raporlanmıştır. Bunun yanında bu çalışmalarda araştırma görevlilerinin çalışkan, kendini geliştiren, bilim üreten, akademide kariyer yapan kişiler olarak olumlu biçimde tarif edildiği sonuçları da yer almaktadır.

Sosyal medya, günümüzde herhangi bir konuda toplumsal hayattaki algıyı ortaya koyan ve hatta belirleyen güçlü araçlardan biridir (Kapoor vd., 2018). Türkiye’de sıklıkla ziyaret edilen sosyal medya alanlarından biri (Similarweb, 2023), interaktif bilgi paylaşımına olanak tanıyan, bir çeşit katılımcı sözlük olan ekşi sözlüktür. İsmindeki sözlük vurgusuna rağmen burada paylaşılan bilgiler için kaynak belirtilmesi gerekmemektedir. Ekşi sözlükte yazar olarak ifade edilen kullanıcılar, kendi oluşturdukları ya da önceden oluşturulan çeşitli başlıklar altında öznel bilgileri, kişisel duygu ve düşüncelerini paylaşabilmektedirler. Bu nedenle ekşi sözlükte araştırma görevliliği hakkında yapılan paylaşımların bu konuda ekşi sözlük yazarlarına ilişkin algıyı ortaya koyduğu söylenebilir. Diğer taraftan yazarlar tarafından ortaya konulan bu algı okuyucular için de algıyı şekillendiren bir unsur olarak dikkate değerdir. 23 yıllık uzun bir geçmişi olan, 120 milyon farklı kişinin erişiminin var olduğu bilinen ekşi sözlük; geniş ağı, yüksek kullanıcı sayısı, Türkiye menşeli olması (Wikipedia, 2022) gibi birçok nedenle araştırmacılar tarafından tercih edilmiştir.

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

Ekşi sözlükte araştırma görevlisi konusunda yapılan paylaşımlar on yılı aşan bir geçmişe sahip olmasına rağmen bu çalışmada, araştırma görevlisi atamalarının yalnızca 2547 sayılı yükseköğretim kanununun 50/d maddesine göre yapılmasının kanunlaştırıldığı 2017 yılı (Resmi Gazete, 2017) başlangıç olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Literatürde araştırma görevlilerinin görev tanımlarına bunun getirdiği sorunlara odaklanan araştırmalar incelendiğinde bu çalışmaların genellikle bir ya da birkaç fakülte ile bir ya da birkaç üniversitedeki araştırma görevlileriyle ilgili algılarla sınırlı olacak şekilde yürütülmüş nitel araştırmalar olduğu görülmektedir. Araştırma görevlilerinin, görevlileriyle ilgili algıları ve sorunlarına odaklanan geniş çaplı araştırma sınırlı sayıdadır (Anıl vd., 2015; Korkut vd. 1999). Bu nedenle ekşi sözlük gibi geniş bir kitleye ulaşma ve görüş bildirme imkânı sağlayan bir sosyal medya kaynağında araştırma görevlisi konusunda üretilen içeriğin analiz edilmesi alanyazındaki bu boşluğu doldurmaya katkıda bulunabilir. Ayrıca böyle bir araştırmanın, literatürdeki diğer çalışmalardan farklı olarak, yalnızca ilgili araştırmanın yapıldığı anki algıyla sınırlı olmaksızın, ele alınan tarihsel süreçteki algıyı bir bütün olarak görme imkânı sunduğundan araştırma görevliliğine dair daha geniş bir bakış açısı geliştirmeye yardımcı olacağı söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ekşi sözlük isimli web sayfasında, araştırma görevlisi konusunda Ocak 2017 – Aralık 2022 tarihleri arasında kullanıcılar tarafından yapılan paylaşımlar yoluyla ortaya koyulan araştırma görevlisi algısının betimlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

1. Araştırma deseni

Nitel olarak tasarlanan bu çalışmada doküman analizi yapılmıştır. Doküman analizi ele alınan araştırma konusu ile ilgili araştırmacının müdahalesi olmadan oluşturulmuş yazılı, sözlü, görsel, basılı ya da elektronik çeşitli formlardaki belgelerin sistematik olarak analiz edilip ilgili olay ya da olguya ilişkin bilgi üretmek ve derinlikli bir anlayış geliştirmek üzere, verilerin incelenip yorumlanmasını içeren nitel bir

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

yöntemdir (Kıral, 2020; Merriam, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada doküman olarak, ekşi sözlükte araştırma görevlisi konusuyla ilgili başlıklar altında üretilen, elektronik ortamdaki yazılı içerik incelenmiştir.

2. Verilerin toplanması

Bu çalışmanın verileri ekşi sözlükteki (ekşi sözlük, 2022) “araştırma görevlisi”, “araştırma görevliliği” ve “asistan” anahtar sözcüklerini içeren konu başlıkları altında yer alan sözlük yazarlarına ait yazılı ifadelerden oluşmaktadır. Ekşi sözlükteki içerik incelendiğinde ilgili anahtar kelimeleri içeren “Araştırma Görevlisi”, “Akademik Kariyer”, “Araştırma Görevlisi Olmak İsteyenlere Tavsiyeler”, “Asistan”, “Türkiye’de Araştırma Görevlisi Olmak”, “Türk Tipi Akademisyen” olmak üzere altı farklı başlık olduğu görülmüştür. Bu başlıklardan “Türk tipi Akademisyen” başlığının bağlamının farklı olduğu ve dâhil edildiğinde tek başına veri setinin %50’den fazlasını oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle araştırma görevlisinden çok öğretim üyeleri odağında yorumlar içeren bu başlık kapsam dışında tutulmuştur. Bu kapsamda geriye kalan beş başlık altındaki yorumlar Word dokümanına aktarılmış ve toplam 14 bin 770 sözcükten oluşan bir veri seti elde edilmiştir. Bu ham veriler 202 farklı yazar tarafından yazılmış toplam 209 yorumu (sözlük içi dilde “entry” olarak ifade edilmektedir) içermektedir.

3. Verilerin analizi

Ekşi sözlükteki içerikten derlenerek Word dokümanına aktarılan ham verilerin Nvivo programı yardımıyla içerik analizi yapılmıştır. Bu süreçte şu adımlar izlenmiştir:

- ✓ Veri seti araştırmacılar tarafından iki kere okunmuştur. Bu okuma sırasında anlaşılması, dolayısıyla herhangi bir kod ya da temaya kaynaklık etmesi mümkün olmayan 7 farklı ifade veri setinden çıkarılmıştır.
- ✓ Üçüncü okumada araştırmacılardan biri tarafından konu ile ilgili literatürdeki diğer teorik, hukuki, politik ve uygulamaya dönük arka plan dikkate alınarak, oluşturulabilecek olası kodlar ve temalar için notlar alınmıştır.
- ✓ Dördüncü okumada aynı araştırmacı tarafından ilk belirlenen kod ve temalara göre Nvivo programı içinde tüm veri seti kodlanmıştır.

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

- ✓ Beşinci aşamada diğer araştırmacı tarafından oluşturulan kodlar, temalar ve bunların altında yer alan tüm orijinal veriler incelenmiştir. Daha sonra iki araştırmacının istişaresi neticesinde kod ve temalar yeniden düzenlenmiştir.
- ✓ Altıncı aşamada yeniden düzenlenen kod ve temalara göre veri seti yeniden kontrol edilmiş ve eksik olan kodlamalar tamamlanmıştır.
- ✓ Yedinci aşamada araştırma raporunun anlaşılabilirliğini arttırmak, bulguları sadeleştirmek için oluşturulan temaların altında toplanabileceği üst temalar belirlenmiştir.
- ✓ Sekizinci aşamada tema, alt tema ve kodların ilişkisini ve frekanslarını gösteren şekiller çizilmiş ve araştırma raporu doğrudan alıntılarla desteklenerek yazılmıştır.

4. Araştırmacıların rolü

Araştırmanın yürütülmesi ve raporlanması süreçlerinde yazarların da doktorasını tamamlamış birer araştırma görevlisi olduğu, dolayısıyla bu çalışmada betimlenmeye çalışılan ‘araştırma görevlisi olma’ olgusunu bizzat deneyimlemiş oldukları göz ardı edilmemelidir. Yazarların kişisel deneyimlerinin araştırma süreci ve sonucunda üretilen bilgiyi belirleyen ve sınırlayan bir unsur olduğu açıktır. Araştırmanın analizi ve raporlanması sürecinde yansıtıcı düşünce geliştirmek amacıyla araştırmacılar veri analizine başlamadan önce “Eğer ekşi sözlük yazarı olsalardı bu konuda acaba neler yazarlardı?” sorusunun cevabını not almışlardır. Veri analizi ve araştırmanın raporlanması sürecinde araştırmacılar öznel düşüncelerinin gölgesinde kalmış olmamak için farklı görüşleri kodlayıp kodlamadıklarına özellikle dikkat etmişlerdir. Özet olarak yazarlardan biri araştırma görevlisini “her işe koşan, ezilen tayfa” olarak diğeri ise “idealist bir şekilde araştırma yapması kolay olmayan” biçiminde ifade etmiştir. Bu sebeple araştırmacılar, örneğin özellikle olumlu görüşleri kodlayıp kodlamadıklarını kontrol etmişlerdir.

BULGULAR VE YORUM

Ekşi sözlükte araştırma görevlileri ile ilgili yapılan paylaşımların içerik analizi yapılarak dört farklı tema oluşturulmuştur. Bu temalarda kodlanan görüşlerin frekansı ile içeriklerine ilişkin bilgiler tablo 1’de açıklanmıştır.

Tablo 1. İçerik analizi sonucunda oluşan temalar, içerikleri ve frekansları

Tema	İçerik	Frekans
Araştırma görevliliği	Bu tema içinde araştırma görevlisinin kim olduğu, ne iş yaptığı ve bu işe ilişkin çeşitli sorunlara değinen görüşler kodlanmıştır.	229
Bilgi alışverişi – örgütlenme	Bu temada kullanıcıların araştırma görevliliği hakkında çeşitli konularda doğrudan bilgi edinmek, deneyimlerini aktarmak veya sosyal medyada bazı konularda seslerini duyurmak niyetiyle yazdıkları kodlanmıştır.	42
Türkiye’de bilime ve akademisyen yetiştirmeye dair...	Bu tema içinde ülkemizde bilime bakış açısı ve akademisyen yetiştirme politikalarına ilişkin çeşitli eleştiriler kodlanmıştır.	20
Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin	Bu tema içinde araştırma görevlisi konusunda ekşi sözlükte üretilen içeriğe ilişkin değerlendirmeler ile kullanıcılarının birbirlerinin yazdıklarına doğrudan cevap niteliğinde olan bazı görüşler kodlanmıştır.	22

Tablo1’de görüldüğü gibi ekşi sözlük kullanıcılarının araştırma görevliliği hakkında ürettikleri içeriğin %73’ü (toplam 313 görüşten 229’u), katılımcı sözlük olmasının doğası gereği araştırma görevliliğini tanımlamaya yöneliktir. Aşağıda her bir tema için oluşturulan başlıklar altında ayrıntıları verildiği üzere bu görüşlerin ise %87’si olumsuzdur. Bunun yanında Türkiye’deki bilim ve akademisyen yetiştirme politikalarına da değinilmiştir. Ayrıca kullanıcıların bilgi alışverişinde bulunmak ya da örgütlenmek niyetiyle de ekşi sözlükte içerik oluşturdukları görülmektedir. Bunların ötesinde kullanıcıların sözlükte üretilen içeriğin kendisine ilişkin öz değerlendirme olarak ifade edilebilecek yorumları da bulunmaktadır.

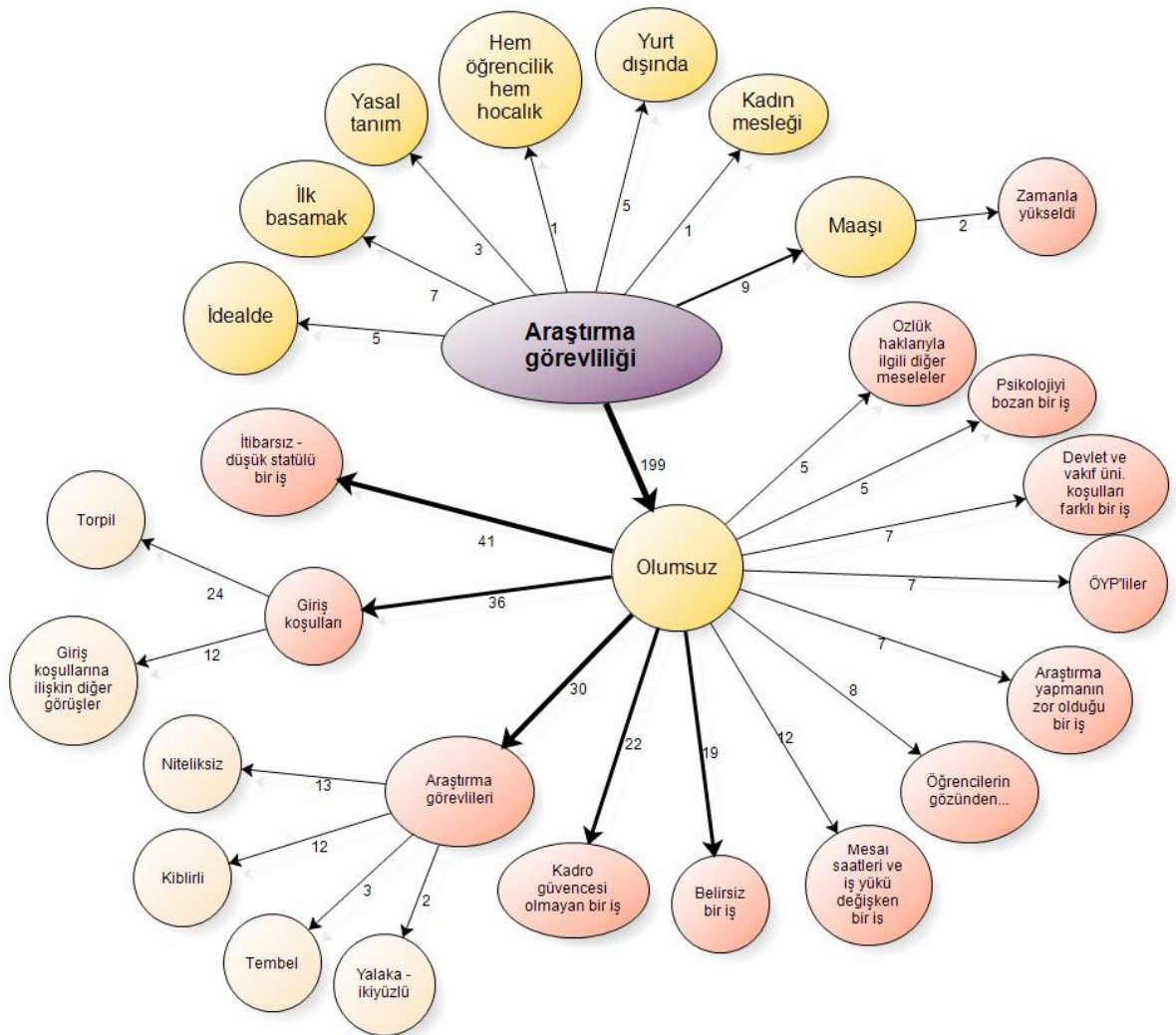
Ekşi sözlükte, araştırma görevliliği hakkında oluşturulan içerik aşağıda ayrıntılı olarak ortaya konulacağı üzere çoğunlukla olumsuz ve eleştirel bir dile sahiptir. Bu yönüyle ekşi sözlük yazarlarının araştırma görevliliği hakkında olumsuz bir algıya sahip olduğu ve okuyucuların algılarını da bu yönde etkilemekte olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, bazı ekşi sözlük yazarları sözlükte yazılanların abartılı olduğunu verdikleri karşıt örneklerle ortaya koymuşlardır.

1. Araştırma görevliliği

Araştırma görevliliği temasında, ekşi sözlük kullanıcılarının araştırma görevliliğinin nasıl bir iş olduğuna ilişkin görüşleri kodlanmıştır. Bu tema altında

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

toplanan görüşler şekil 1’de özetlenmiş olup 8 alt tema altında toplanmıştır (Olumsuz, idealde, ilk basamak, yasal tanım, hem öğrencilik hem hocalık, yurt dışında, kadın mesleği, maaşı). Şekil 1’de görüldüğü gibi ekşi sözlük kullanıcılarının araştırma görevliliği ile ilgili görüşlerinin yaklaşık %87’si (229 görüşten 199’u) olumsuzdur.

Şekil 1. Araştırma görevliliğini tanımlayan alt tema ve kodlar

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

Olumsuz alt temasında ekşi sözlük kullanıcılarının araştırma görevliliğine dair olumsuz görüşleri kodlanmıştır. Şekil 1’de görüldüğü gibi bu alt tema kendi içinde 12 koddan oluşmaktadır (İtibarsız-düşük statülü bir iş, giriş koşulları, araştırma görevlileri, kadro güvencesi olmayan bir iş, belirsiz bir iş, mesai saatleri ve iş yükü değişken bir iş, öğrencilerin gözünden, araştırma yapmanın zor olduğu bir iş, ÖYP’liler, devlet ve vakıf üniversitelerinde koşulları farklı bir iş, psikolojiyi bozan bir iş, özlük hakları ile ilgili diğer meseleler)

Şekil 1’de görüldü gibi olumsuz görüşlerin yaklaşık %21’i (toplam 199 görüşten 41’i) itibarsız-düşük statülü bir iş kodu altında yer almaktadır. Bu kodda yer alan bazı görüşler şu şekildedir: “...Üniversitede öğrenciyken onlara pre-öğretim üyesi derdim bana sinir olurlardı. Aslında çilekeş bir dönemdir, hocalarının emir eri gibi çalışırlar...” **zinharyalan - 09.01.2019** “...kadro adı araştırma görevlisi ama akademik camia adı asistan olan doç ve üstü hocaların angarya istekleri ile getir götür işlerini yapan 5-6 bin maaşlı akademik unvan...” **zigzawor - 29.05.2019** “Ülkemizde amelelik için uydurulmuş caşcaflı kılıf...” **rundeeprunwild - 27.06.2019**. Doğrudan alıntılarda da örnekleri görüleceği üzere, bu kodda kullanıcıların araştırma görevliliğinin itibarsız ve düşük statülü bir iş olduğunu tarif etmek için çaycı (1), ırgat (1), amele (5), profesör bastonu (1), pre-öğretim üyesi (1), köle (1), çilekeş (1), rençper (1), sekreter (1), ego tatmin aracı (1) hizmetçi (1), emir eri (1), ayakçı (2), angarya görevlisi (1), koşturma görevlisi (1), sürünme görevlisi (1) olmak üzere 16 farklı metafor kullanmışlardır.

Giriş koşulları kodu altında kullanıcıların araştırma görevlilerinin göreve alımı ile ilgili olumsuz görüşleri yer almaktadır. Şekil 1’de görüldüğü gibi çoğunlukla araştırma görevlilerinin torpille işe alındığı ifade edilmiştir. Bunun yanında bazı kullanıcıların ALES ve yabancı dil sınavlarının gereksiz olduğuna ilişkin ifadelerine rastlanmaktadır. Ayrıca bazı bölümlerde puanların talepler nedeniyle çok yükseldiğine ve bazı rektörlerin CV’leri ile kıyaslandığında araştırma görevlisi kadroları için mülakatlarda çok zor sorular sorulduğuna değinilmiştir. Bazı doğrudan alıntılar şu şekildedir: “Yüksek lisans öğrencisi olarak her geçen gün biraz daha zorlaşmaktadır araştırma görevlisi olabilmek. Türlü mülakat engelleri ve 50d boyutu ... Mülakatta, bransımdaki soruları doğru bildiğimde daha zorlarını yönetmeleri usule doğru olmalı iken emin olamadığım bilgi yığınından vurmaları ne derece etik olabilir?... Makale, tez konusu, makine üretimleri, TÜBİTAK 1505 bunlar önemli değil iken bu mülakatta ne ölçüttür?... Bu sorunların cevapları ancak kadroların şahsi açılması olabilir...” **baba bortacina - 09.03.2018**. “...Bazı rektörlerin CV’leri gördükten sonra arş gör olmak için haddinden fazla kriter istendiği görülmektedir...” **yazaroldedilerolduk - 08.05.2021**. “...Şu ALES saçmalığına da bir çözüm getirilmesi gereklidir. Yapacağım iş ile

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

*hiçbir alakası olmayan; sözel, sayısal sorular saçmalığı. O puanı alıp bir süre sonra sonuç kâğıdını kenara fırlatacağın saçma sapan bir eleme sistemi..." **kırmızı karga - 07.11.2018.***

Araştırma görevlileri kodu altında ekşi sözlük kullanıcılarının araştırma görevlilerini tarif etmek için kullandıkları olumsuz ifadeler yer almaktadır. Şekil 1’de görüldüğü gibi araştırma görevlilerini kibirli, tembel, niteliksiz, yalaka-ikiyüzlü olarak tarif etmişlerdir. Bu konuda bazı kullanıcıların ifadeleri şu şekildedir: “...profesörün, dekanın ya da rektörün eşi dostu ve akrabası kontenjanından akademiye girerler. Dersin hocası yerine derse girmek, sınav sorularını hazırlamak ve okumak gibi ayakçılık yapımlarına rağmen öğrenci karşısında kendini yarı tanrı olarak görenlerin oranı % 98,3’e kadar çıkmaktadır...” **piovera - 23.10.2020.** “...büyük bir çoğunluğunu; kendi aralarında sürekli birlik beraberlikten bahseden ancak arkadan türlü dolaplar döndüren, doktora bitiminde kadro savaşlarında her yolu mübah gören, hocacıklarına yalaka için arkadaşının yaptığı işe "ben yaptım" diyen, yalakalığın dibine vuran ama "ay canım ben yapamam zaten öyle yalakalık" filan diye miyavlayan... bireylerin oluşturduğu meslek grubu...” **konus sen dinliyorum - 02.06.2017.** “... yaklaşık 6.000 tl kazanıp, işe gitme gibi zorunluluğu olmayan, ne yaptıkları belirsiz olan, odalarında bulmanız mucizelere bağlı olan insanlardır. Odasında da ya dizi izliyorlardı ya film... Tüm bunlara ek olarak, haftada 1 gün çalışıp diğer günler evden yatamı da var.” **bir daha kimseye güvenmeyen adam - 12.04.2020.**

Kadro güvencesi olmayan bir iş kodu altında kullanıcıların araştırma görevlilerinin atandığı 2542 sayılı yükseköğretim kanununun 50/d maddesine dayanarak yazdıkları yer almaktadır. “1 Temmuz 2017 itibarıyla ölmüş bir meslektir. Akademik kariyer diye kendinizi yırtmayın artık gençler. KPSS kasmaya devam. En azından kafanız rahat artık. "bir işe girmesem de akademisyen mi olsam?" diye düşünüp durmayacaksınız... Araştırma görevlileri için 33/a dönemi kapanmıştır. Bundan sonra bütün alımlar 50/d olacak. Bunun da anlamı doktora sonrası kendine iş aramaktır. Ülkenin en iyi lisans programlarından mezun olmuş, en donanımlı gençleri için akademik kariyer; -bir meslek edindikten sonra eğitime dışarıdan devam etmek olacaktır artık. Araştırma görevlisi olmanın hiçbir cazibesi kalmamıştır. O nedenle üniversite öğrencileri olarak araştırma görevliliğini düşünmeyin bile...” **kkynl - 02.07.2017.** Görüldüğü gibi 1 Temmuz 2017 tarih ve 30111 sayılı resmi gazetede yayınlanan Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Ek 38. Maddesinde yer alan “Yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına atamalar, 33 üncü maddede belirtilen usule uygun olarak 50. maddenin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapılır...” ifadesi hatırlatılmıştır (Resmi gazete, 2017). Örnek alıntıda da görüldüğü gibi bu kodda yer alan ifadeler, söz konusu kanunun çıkmasından bir gün sonra yazılmaya başlanmıştır.

Belirsiz bir iş kodu altında ekşi sözlük kullanıcıları araştırma görevlilerinin tam olarak ne iş yaptıklarını bilmedikleri veya görev tanımları net olmadığı için her türlü

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

angarya işi yapan olarak ifade ettikleri görülmektedir. Bazı doğrudan alıntılar şu şekildedir: *Net bir görev tanımının olmamasından mütevellit, araştırma dışında her angarya işi yapmak durumunda kalan, ziyadesiyle baskılara maruz kalınan akademik kadro. Ameleliğin akademik hali. **Bhrz - 27.06.2019**. Kısaltması 'arş. grv.' dir. Birinci sınıftaki bazı öğrenciler bunun açılımının arşiv görevlisi olduğunu sanabilmektedir... **dolma - 23.04.2017**. 6.5 yıl üniversite okudum. Neyi araştırdıklarımı bir türlü anlayamadım. **merkz - 07.09.2019**.*

Mesai saatleri ve iş yükü değişken bir iş kodu altında kullanıcıların araştırma görevlilerinin klasik bir mesai anlayışıyla çalışmadıklarına ve iş yüklerinin değişken olduğuna ilişkin ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca doğrudan alıntılardan da anlaşılacağı gibi bu durumu olumsuz olarak yorumladıkları görülmektedir: *Gece, gündüz, hafta içi veya hafta sonu fark etmeksizin devamlı iş halindedir. Bu mesailerini de klasik mesai anlayışıyla değil ya hoca zoruyla ya da kendi arzusuyla olur. Herkes için aynı durum söz konusu değildir elbette, aynı koşullardaki bir başka çalışan için de basit bir iştir, derse girer kâğıdını okur ve işini bitirir. İkisi türüsü de adildir çünkü görev tanımı net olarak ifade edilmiş değildir özünde. **domates biber yumurta - 06.01.2019**. ...görev tanımları çok genel olduğundan dolayı her işe koşturulmaktadır. Genellikle öğrenciler bu insanların yaptığı işlerden haberdar olmazlar. Okullardaki müdür yardımcıları ve memurlar gibi çalışırlar. Yeri gelir okuldan saat 20:00 – 21:00 de çıkarlar yeri gelir saat 2 de çıkarlar. Yeri gelir hafta sonları işe giderler... **canimyya - 07.09.2019***

Öğrencilerin gözünden kodu altında öğrenci olduğunu açıkça ifade eden kullanıcıların görüşleri yer almaktadır. Bu koddaki ifadeler incelendiğinde öğrencilerin araştırma görevlileriyle sınavlardaki ya da derslerdeki olumsuz deneyimlerini anlattıkları ya da bazı erkek araştırma görevlilerinin kız öğrencilerle samimiyetini eleştirdikleri görülmektedir. Bazı doğrudan alıntılar şu şekildedir: *“...Bir gün, dersin hocası gelmedi, onun yerine bu vatandaş girmiş, ikinci yarıda girdik oturuyoruz öyle ama sıkıldık yani arada konuşuyoruz, arada telefona bakıyoruz... Size dedim hanfendi derse geliyorsanız lütfen dersi dinleyin dedi. Gayet de dinliyoruz...” **mezzaluna ayisigi - 09.03.2018**. “Bir tanesi beni çocuk gibi azarlamıştı bir defasında sınav çıkışı...” **deytas - 03.11.2021**. “Genç ve erkek olanları büyük ihtimalle kız öğrencilere yavşar. Bakın %100 yavşar demiyorum, aralarında irade sahipleri de var. Velew ki öğrenci beyler, böyle bir yavşak görevliye denk gelerseniz kız arkadaşınızı koruyup o görevliyi YÖK’e şikâyet edin... Kızlarla canlılı cıcimli olanlar erkek öğrencilere nasıl adaletli davranabilir? Sen kızların yürüdüğünü sanırsın, onlar not için yürür, evet. 18-19 yaşında hayata yeni başlamış bir üniversiteli kızdan ne bekleyebilirsiniz? ...” **cafecreme - 10.08.2020**.*

Araştırma yapmanın zor olduğu bir iş kodu altında kullanıcıların diğer olumsuz koşullarla bağlantılı olarak araştırma görevlilerinin bilimsel araştırmaya zaman ayıramadıklarına ilişkin ifadeleri yer almaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir: *“...ben makale yazacaktım. boşver makaleyi şimdi bölümün işi önemli...” **independent woman - 30.03.2021**. “...Öğrenci işleri işini beceremiyor mu, hoop hemen bir araştırma görevlisi görevlendir, sisteme müfredat girsin. Hocanın canı derse girmek mi istemiyor, koştur bakalım araştırma görevlisi, çocuğunun ödevi mi yapılması lazım,*

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

*kim yapacak araştırma görevlisi... Okulda PC mi sorunlu, bakıver bakalım nesi varmış... Bu anlattıklarımın eksiği var fazlası yok. Nerde araştırma hani? Yapılan bunca mobbingden sonra halin ve zamanın kalırsa, hala iki kelimeyi bir araya getirme yeteneğini kaybetmediysen belki bir şeyler araştırıp yazabilirsin..." **papercutbliss - 03.09.2021.***

Devlet ve vakıf üniversitelerinde koşulları farklı bir iş kodu altında kullanıcıların vakıf üniversitelerinde çalışan araştırma görevlilerinin devlet üniversitelerine kıyasla daha çok iş yapıp daha az ücret aldıklarına ilişkin ifadeleri yer almaktadır. "Araştırma görevliliğinin devlette olanı vakıfta olanından 2000 lira daha fazla aldığı bir ortamda büyük bir demoralizasyon hakim. Vakıftaki araştırma görevlileri sürekli yurt içindeki devlet üniversitesi ilanlarına bakıyor..." **sisfosdongusu - 18.02.2018.** "Bugün yayınlanan karar ile "vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına ödenen ücret, devlet yükseköğretim kurumlarında çalışan emsallerinden daha düşük olamayacak." bakalım bunu nasıl kendi kılıflarına uyduracak özel üniversiteler... **jimmy jimmereeno - 16.04.2020.** Ancak kullanıcılardan birinin de ifade ettiği gibi 15.04.2020 tarihinde 2547 sayılı kanunun Ek 8. Maddesine eklenen "Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına, unvanlarına göre Devlet yükseköğretim kurumlarında ödenen ücret tutarından az ücret verilemez." ifadeyle bu sorun giderilmeye çalışılmıştır (YÖK, 2021b). Fakat Yükseköğretim kurulunun web sayfasında yer alan 21.07.2022 tarihli kamuoyu duyurusunda, ücret değişikliğinin uygulanmasıyla ilgili şikâyetler olduğu ve bu konuda çeşitli haberler yapıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca yapılan inceleme raporunda "bazı vakıf yükseköğretim kurumlarının kanunda açık düzenleme olmasına karşın görev yapan öğretim elemanlarına ödenen ücretlerde devlet üniversitelerindeki ücret artışının gözetilmediği ya da ücret artışının sözleşme tarihleri bahane edilerek ilgili dönemlerde yapılmadığı" belirtilerek gerekli işlemlerin başlatıldığı ifade edilmiştir.

ÖYP'liler kodu altında kullanıcılar çoğunlukla (Toplam 7 görüşten 5'i) ÖYP ile 33/A kadrosuna atanmış araştırma görevlilerinin 50/D statüsüne geçirilmesi ile ilgili görüşlerini ifade etmişlerdir. Bunun yanında ÖYP kalktıktan sonra torpilsiz üniversiteye girmenin mümkün olmadığını ifade edildiği, ayrıca bazı kullanıcılar tarafından ÖYP'nin bir saçmalık olarak da yorumlandığı görülmektedir: "1 Temmuz 2017'den itibaren kadro hakkı kazanan herkes 50'd'li olacak. Öyp'liler zaten 50'd'ye çevrildi. Bu şu demek; doktoranı bitirene kadar maaş alırsın, doktoranı bitirince özgürsün ne yaparsan yap, ama akademiye devam edemezsin." **evilchuckk - 02.09.2017.** "ÖYP kalktıktan sonra içerden adamınız yoksa direkt üniversiteden veya partilerden, rüyanızda göreceğiniz akademik kadrodur..." **tereelli akademisyen - 18.12.2020.** "...ÖYP denen saçmalık ile şuan gereksiz kimseleri ve İngilizce bilmeyen doçlerin varlığı bizleri rahatsız ediyor." **baba bortacina - 09.03.2018.**

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

Psikolojiyi bozan bir iş kodu altında kullanıcıların çalışma koşulları ve emeğin karşılığının alınamaması nedeniyle araştırma görevliliğinin kişinin ruh sağlığını etkilediğine dair ifadeleri yer almaktadır: “...dünyanın en iyi bilim insanı olsanız dahi karşılığını liyakat sistemi olmadığı için alamayacağınız ve yapılması insanı psikolojik buhrana sürükleyen meslek...” Mafatu - 25.02.2018.

Özlük hakları ile ilgili diğer meseleler kodunda kullanıcıların 35. Madde ile görevlendirilme, yeşil pasaport gibi konulara değindiği görülmektedir: “Doktora yapan araştırma görevlisi yeşil pasaport alamıyor. 2914 sayılı yükseköğretim personel kanununa göre engelleyici bir düzenleme bulunmamasına rağmen araştırma görevlilerine 3 ve üstü kadro dereceleri tahsis edilmiyor!” yazma ozurlu yazar - 28.05.2019. “YÖK’ün aldığı kararla ÖYP ve öncelikli alanlar kapsamında atanan araştırma görevlileri ile 50/d statüsünde atanan araştırma görevlilerininin 2547 sayılı kanunun 35. maddesi uyarınca geçici kadro tahsisi meselesi çözümlenmiştir. Kararda bu statüde atanan araştırma görevlilerininin lisansüstü eğitimlerini yaptıkları üniversitelerde geçici görevlendirme ile görevlendirilmesi sağlanmıştır... Aynı şekilde 33a kadrosu ile çalışmakta olan ve yine çalıştıkları kurum dışında bir üniversitede lisansüstü eğitimine devam eden araştırma görevlilerini bu karar kapsamıyor...” kedisiyoktu - 04.11.2019.

Şekil 1’de görüldüğü gibi olumsuz alt temasının yanında ekşi sözlük kullanıcıları, araştırma görevliliğini akademik kariyer için bir *ilk basamak* olarak tarif etmişler, görevin kanunda yer alan *yasal tanımını* tekrar etmişler, *idealde* araştırma görevlilerininin yapması gerekenin ne olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırma görevliliğinin *yurt dışındaki* üniversitelerde nasıl olduğunu dile getirmişlerdir. Bunların yanında bir kullanıcı araştırma görevliliğini *hem öğrencilik hem hocalık* olarak, bir kullanıcı ise *kadın mesleği* olarak tarif etmiştir. Bu konuda bazı kullanıcıların ifadeleri şu şekildedir: “Araştırmak, öğrenmek, etrafındaki insanlara ve bilime katkı yapmak aşkıyla yanıp tutuşan, bir şeyleri değiştirme hedefi güden, sorumluluk sahibi, mantıklı düşünebilen, idealist gençlerimizin tercih etmesi gereken bilim insanlığı/akademisyenlik kariyerinin ilk basamağı. Gerçeğe dönersek: yukarıda yaptığım tanımın tam tersi insanları içeren...” *olemiya - 10.11.2018. Türkiye’yi bilmem ama yurtdışında format sudur: Hoca bir konuda araştırma yapar, yaptığı araştırmanın amelelik kısmını (deneyler, kod yazma vs) bu şahıslara yaptırır ve bir yayın olunca, bu kişilerin adı makaleye yazılır, bazı çakal hocalar yazmayabilir de. Amerika’da araştırma görevlisininin ‘research assistant’, ‘research associate’, ‘research engineer’ ve ‘research scientist’ gibi title’ları vardır. Tecrübesine göre title ve maaş değişir.” konusan yalnız hakikattir - 07.09.2019.*

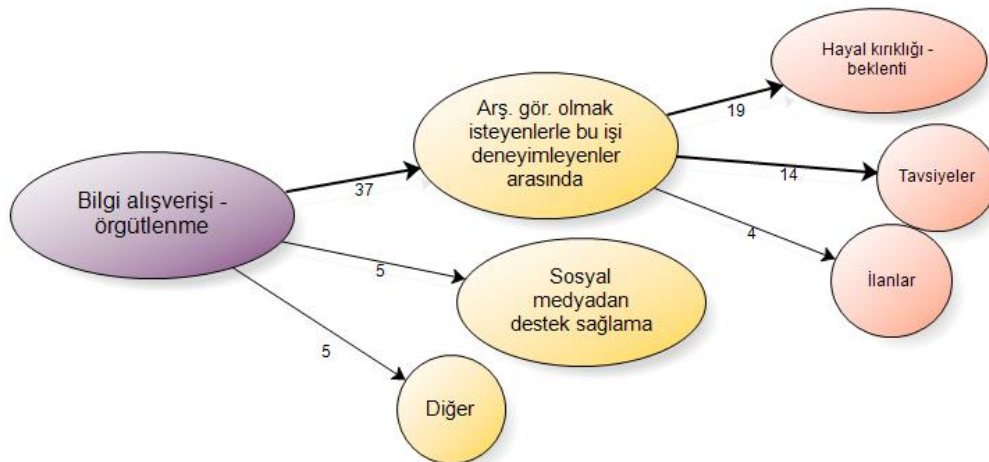
Şekil 1’de görüldüğü gibi ekşi sözlük kullanıcıları araştırma görevlilerininin *maaşlarını* hakkında da görüşlerini paylaşmışlardır. *Maaşı* alt temasında kullanıcıların çoğunluğu (9 görüşten 6’sı) araştırma görevlilerininin, Türkiye şartlarında maaşı iyi olan bir meslek grubu olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca eskiden pek rağbet görmeyen bir

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

iş olmasına rağmen dönem dönem maaşlarına yapılan zamlarla şuan daha çok tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında aldıkları maaşı hak etmediklerini, tembel olduklarını ifade edenler de (2 kullanıcı) bulunmaktadır. Ayrıca bazı kullanıcılar da (2 kullanıcı) araştırma görevlilerinin maaşlarının az olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda bazı doğrudan alıntılar şu şekildedir: “...yaklaşık 5-6 bin lira maaş alıyorlar fakat bana sorarsanız Türkiye’de yoksulluk sınırı 6 bin lira iken az bulduğum maaştır.” **cedriciker - 08.09.2019**. “...aldıkları maaşla bugün itibarıyla ortalama 5300, ki bence çok fazla yaptıkları işi göz önünde bulundurursak... Daha az alsınlar istemiyorum, aldıkları parayı hak etmek için azıcık daha çaba gösterebilir istiyorum sadece...” **gonluzengin - 14.11.2018**. “...5 Nisan krizine kadar pek kimsenin rağbet etmediği bir meslekti. Hocalar başarılı öğrencileri okulda asistan olarak kalsın diye ikna etmeye çalışırdı. Son sınıf öğrencileri arasında ‘Hiçbir iş bulamazsam araştırma görevlisi olurum’ gibisinden bir görüş oldukça yaygındı. 2000’lerin başından itibaren kadrolara talep ciddi bir şekilde arttı. Davutoğlu zamanında maaşlarına yapılan (Türkiye şartlarına göre) süper zamlarla en gözde mesleklerden birisi haline geldi, yardımcı doçente çok yakın bir maaş almaya başladılar...” **dolma - 23.04.2017**.

2. Bilgi alışverişi – Örgütlenme

“Bilgi alışverişi – örgütlenme” teması altında kullanıcıların araştırma görevliliği hakkında çeşitli konularda doğrudan bilgi edinmek, deneyimlerini aktarmak veya sosyal medyada bazı konularda seslerini duyurmak niyetiyle yazdıkları kodlanmıştır. Şekil 2’de görüldüğü gibi bu tema içindeki görüşler üç alt tema ile ifade edilmiştir.

Şekil 2. : Bilgi alışverişi / örgütlenme temasındaki alt tema ve kodlar

Araştırma görevlisi olmak isteyenlerle bu işi deneyimleyenler arasında... alt teması içinde araştırma görevlisi olmayı düşünenler ile daha önce araştırma görevlisi

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

olarak çalışmış ya da çalışmakta olanların ifadeleri yer almaktadır. Birbirlerine cevap niteliğinde olduğu söylenebilecek bu görüşler şekilde görüldüğü gibi üç alt temada toplanmıştır.

Hayal kırıklığı – beklenti kodu altında araştırma görevlisi olmak istediğini ifade eden, bunun için çaba gösteren ya da vazgeçen kullanıcıların ifadeleri yer almaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir: “Bunların alımı için yapılan sınavlara internette bakardım eskiden. Mülakat veya sınav notları hep düşük olduğu için (20 - 30) zor sorular sorulur sanıyordum. Fakat işin içine girince durum farklıymış. Ben mesela fix 60 puanlık soru yapıyorum yani dışardan başka hocalara çözümlümde gösterip sağlamasını yapıyorum ama aldığım not 15, 20, 25 vs. şimdi bana puan vermiyorlar diyeceğim ama atananda 35-40 la atanıyor gerisi 20 civarında not alıyorlar. Tahminen yollanan cv ye bakıp önceden alacağı kişiler seçiliyor gerisine kafadan not veriliyor. Biraz daha denerim bu iş böyle devam ederse bırakırım bu işleri. Sonuçta torpilim yok ayrıca odtü, boğaziçi, itü mezunu da değilim ne diye kendimi zorlayayım ki.” **matamaiticeoir - 10.01.2017**. “etrafınızdaki insanların "bir dayın yoksa başaramazsın" dediği ve inatlarına, dayım olmadan, çalışarak alacağım unvan. Yani, umarım.” **meenma - 06.05.2019**. “Adayı olduğum, tam anlamıyla yerine getirebileceğimi düşündüğüm ve bunun için gün saydığım; görevinin, isminden de anlaşılacağı üzere ders vermekten ziyade, araştırmak olduğu meslek dalı. İnşAllah, bir sonraki sefer buraya uğradığımda, adayı olarak değil, kendisi olarak yazmış olurum...” **detag - 02.07.2019**. “...Artık bu ilanlara başvururken; zaten olmayacak, girecek kişi belli diye düşünüyorum. Yok mu şöyle başarı hikayeleri kendi çabamla turnaklarımla kazıyarak bir yere geldim diyen...” **de8s - 06.12.2020**.

Tavsiyeler alt temasında araştırma görevlisi olmayı düşünenler için tavsiye niteliğindeki ifadeler yer almaktadır. Bu alt temadaki ifadeler incelendiğinde ekşi sözlük kullanıcılarının bu konudaki tavsiyeleri, 2547 sayılı kanunun 50. Maddesinin D bendine göre atama yapıldığı ve dolayısıyla kadro güvencesi olmadığı için arş gör olmak yerine dışardan lisansüstü eğitim alınması, böylelikle akademideki olumsuz işleyişe maruz kalmadan daha sağlıklı çalışılabileceği yönünde. Ayrıca bu görevi gerçekten isteyenler için kararlı ve çalışkan olması, eğitim aldığı alanla ilgili derinlikli bilgi sahibi olması, yabancı dilini geliştirmesi, ALES'ten yüksek puan alması, mümkünse yurt dışında eğitim alması, iyi bir danışman bulması... vs. tavsiyelerinde bulunulmuştur. Bu konudaki ifadelerden bazıları şu şekildedir: “İlana başvuracak arkadaşların ilanların saçmalığın pik noktası olan 50/d kadrosuna başvuracaklarını ve doktoralarını tamamladıklarında bir mucize olmazsa üniversite ile ilişkilerinin kesileceklerini unutmasınlar. **unique hint kumasi - 31.12.2018**. “...Bu işin içindeyseniz yapmanız gereken ilk şey olabilecek en iyi danışman hocaya yapışıp onun kanatları altına girmektir. Hala iyi ve kaliteli hocalarımız da var çok şükür. İkincisi ise ne yapıp ne edip yabancı bir dilde, özellikle İngilizce, uzmanlaşmak. Yabancı bilim literatürünü takip edip, bu literatüre katkıda bulunabilecek kaliteli yayınlar üzerinde yoğunlaşmak. böylece belki bir gün siz de şirinleri görebilirsiniz... not:

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

tünelin ucundan bildiriyorum. Tüm bu ... sistemin içinde sizin gibi iyi insanlara ihtiyacımız var. Bu devran böyle böyle bozulur. Siz yine de gelin.” olemiya - 10.11.2018.

İlanlar alt temasında ise “İlanlar yayımlanmaya başladı mı? Başladıysa nerede? Beni bilgilendiren arkadaşlara sonsuz teşekkürlerimi şimdiden sunarım.” **nekkar - 19.11.2018.** “Güncel ilanları resmi gazeteden takip edilebilir. Artık malumunuz YÖK ilan sayfasında yayınlanmıyor. Son 1 haftadır üniversiteler patır patır ilana çıkmaya başladı. O yüzden son 1 haftanın resmi gazetesinin arşivine bakmanız tavsiye edilir. Hak eden kazansın.” **banach - 31.12.2018.** gibi araştırma görevlisi ilanları ile ilgili görüşler yer almaktadır.

Sosyal medyadan destek sağlama alt temasında kullanıcıların sosyal medyada seslerini duyurmak için destek almak amacıyla yazdıkları kodlanmıştı. Bu alt temadaki içeriğin çoğunluğu (toplam 5 görüşten 4’ü) 33/a kadrosuna atanmış olan ÖYP’lilerin kadrolarının 50/D’ye dönüştürülmesi ile ilgilidir. Diğer bir görüş ise 50/D kadrosundaki araştırma görevlilerinin sorunları ile ilgilidir. Bu alt temadaki bazı ifadeler şu şekildedir: “50/D sorununa yönelik olarak açtığımız telegram kanalı aşağıdadır. Araştırma görevlisi arkadaşlar desteğinize ihtiyacımız var. Birlik olup yaşadığımız sorunları dile getirmemiz gerekmektedir. <https://t.me/joinchat/min03hclsogel3fqdkvzea>” **boheminator - 09.05.2020.** “674 sayılı khk’yla ÖYP’li akademisyenlerin kadro güvenceleri ve kazanılmış hakları ellerinden alınıp tüm kaderleri rektörlerin inisiyatifine bırakıldı... İşte öyp’li araştırma görevlileri sebepsizce kaybettikleri haklarını geri alabilmek için şu an twitter’da #yökünyokedenkararlari etiketiyle seslerini duyurmaya çalışıyorlar.” **clark sehir - 22.11.2017.**

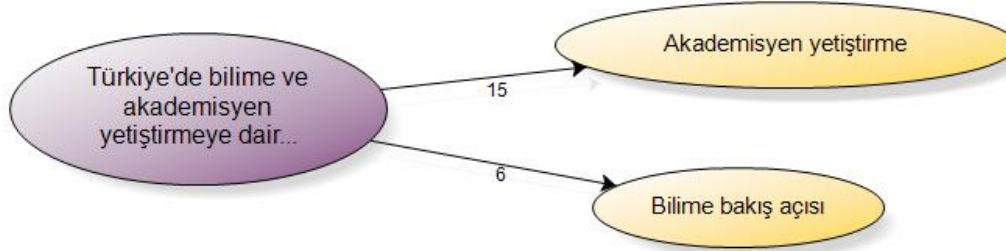
Diğer alt temasında genellikle araştırma görevlilerinin özlük hakları veya görevlendirilmeleri ile ilgili çeşitli konularda bilgi edinmek amacıyla paylaşılan görüşler kodlanmıştır. Örneğin; “50d kadrosu lisansüstü eğitim aldığı şehirden başka bir şehirde olup 35.madde ile görevlendirme alanlar varsa bilgi almak isterim.” **alemdagda var bir zerdust - 07.08.2020.**

2. Türkiye’de Bilime ve Akademisyen Yetiştirmeye Dair...

“Türkiye’de bilime ve akademisyen yetiştirmeye dair...” teması içinde Türkiye’de bilime ve eğitime verilen değer ile akademisyen yetiştirme politikalarına ilişkin eleştiriler yer almaktadır. Şekil 3’te görüldüğü gibi bu tema iki alt temadan

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

oluşmaktadır.

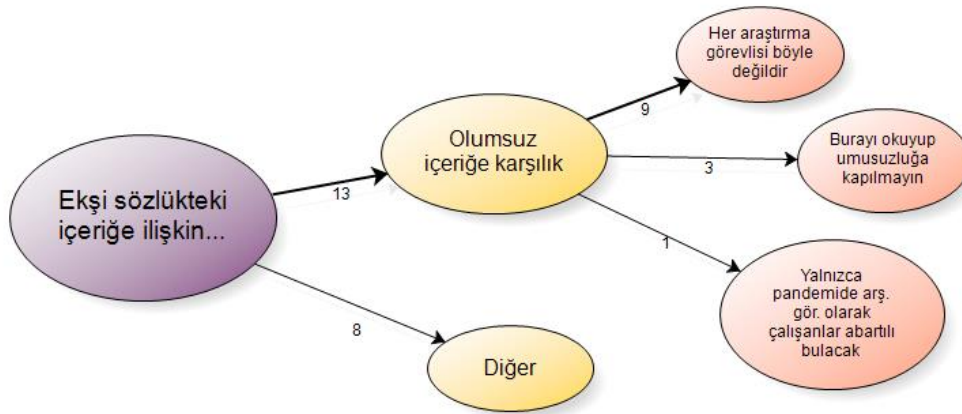

Şekil 3: Türkiye’de bilime ve akademisyen yetiştirmeye dair temasındaki alt tema ve kodlar

Akademisyen yetiştirme alt temasında Türkiye’de akademisyen yetiştirme politikalarına dair eleştiriler yer almaktadır. Kullanıcıların görüşleri incelendiğinde akademisyen yetiştirme sürecinde liyakatin öncelikli olmamasının, akademide yer edinmenin torpile bağlı olmasının ve bu durumun araştırma görevlilerinin ve diğer akademisyenlerin davranışlarına yansıyan, bilimin ve liyakatin değer görmediği, kendini tekrar eden, olumsuz bir kültürün oluşmasına neden olmasının eleştirildiği görülmektedir. Bilime bakış açısı alt temasında ise ülkemizde bilime ve eğitime değer verilmediğine ilişkin görüşler yer almaktadır. Bu alt temalarda yer alan ifadeler şu şekildedir: “Büyük bir çoğunluğunu; kendi aralarında sürekli birlik beraberlikten bahseden ancak arkadan türlü dolaplar döndüren, doktora bitiminde kadro savaşlarında her yolu mübah gören, hocacıklarına yalalaklık için arkadaşının yaptığı işe "ben yaptım" diyen, yalalaklığın dibine vuran ama "ay canım ben yapamam zaten öyle yalalaklık" filan diye miyavlayan, yaptıkları tüm ikiyezlülüğün ve söyledikleri yalanların farkında olan ama sessiz kalıp işine bakan arkadaşlarını salak olarak gören bireylerin oluşturduğu meslek grubu. Büyük(!) hocalar genellikle bu arkadaşları kıytırık birer asistan olarak gördükleri ve insan yerine koymadıkları için ruh hallerinde zaman içerisinde meydana gelen deformasyon son derece normaldir aslında. "kendini ezdiriyorsun filanca hocaya, bir duruşun yok" diye tenkitte bulunan hocaları ise, asıl en çok eziyeti çektirendir bu arkadaşlara. İleride öğretim üyesi olduklarında ise genellikle ben çektim benim asistanım da çeksin mantığıyla hareket ettiklerinden kısır döngünün dibine vurulmaktadır..." **raixon - 17.06.2017**. “Yüksek lisansın askerliği ertelemek için yapıldığı, doktora ancak meraklısının dönüp baktığı bir ülkede akademinin pek geleceği yok artık. Araştırma görevlisi olmayan insanların yaptığı yüksek lisans ve doktora da her zaman bir tık düşük kalite gözüyle bakabilirsiniz. Bu şekilde öğrenimini tamamlayıp siyasi patronajla -yandan- öğretim üyesi olacak yüzlercesi. Kendi mesleğinde söz sahibi olabilir ama akademik olarak yetersiz olacak bu insanlar.” **kkynl - 02.07.2017**. “...Uzatmak istemiyorum, yalnızca bilimi sevmeyen bir toplumda, biraz idealist düşünen araştırmayı ve ülkesine katma değer sağlamayı ilke edinen bir akademik personel olabilmek şuan doğru olan şey değil sanırım...” **baba bortacina - 09.03.2018**.

2. Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin

“Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin...” temasında, araştırma görevlisi konusunda ekşi sözlükte üretilen içeriğe ilişkin değerlendirmeler ile kullanıcılarının birbirlerinin yazdıklarına doğrudan cevap niteliğinde olan bazı görüşler yer almaktadır. Bu değerlendirmeler şekil 4’te görüldüğü üzere, iki farklı alt tema ile ifade edilmiştir.

Şekil 3: Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin temasındaki alt tema ve kodlar

“Araştırma görevliliği” başlığı altında açıklandığı ve şekil 1’te ifade edildiği gibi ekşi sözlük kullanıcıları araştırma görevliliğine ilişkin, %87 oranında, olumsuz görüşlere sahiptir. *Ekşi Sözlükteki İçeriğe İlişkin...* isimli temada ise şekil 4’te, *olumsuz içeriğe karşılık* alt temasında görüldüğü gibi çoğunlukla (toplam 13 görüşten 9’u) bu olumsuz görüşlere cevap olarak ele alınabilecek karşı görüşler ileri sürmüşlerdir. Şekil 4’te görüldüğü gibi bu görüşler üç farklı kodla ifade edilmiştir.

Her araştırma görevlisi böyle değildir kodunda araştırma görevlilerine ilişkin yazılan olumsuz görüşlere cevap niteliğinde olup bazıları şu şekildedir: “Sözlüğün nasıl bir okumuş düşmanı olduğunu görmemizi tekrar sağlayan meslek grubu. Vasıfsızmış, bunu diyen var.” *jassinpera - 19.08.2019*. “...araştırma görevlisine geliyosun la bu napıyo ki boş boş duruyo dünya kadar maaş alıyor diyosun. e be ... sen ne iş yapıyosun o zaman? Millet bir yerlere gelebilmek için ... vaktinden, eşinden, çocuğundan, hayatından fedakarlık yapıyor. Ama senin genellemen yüzünden mesleklerin çoğuna saygı azalıyor adam doktor dövüyor, araştırma görevlisini vuruyor, memuru tokatlıyor... Bilinçlenmeniz dileğiyle...” *rockakademi - 19.08.2019*. “Araştırma görevlisi olamayan herkes sallamış anlaşılan. Ben de ülkemizin en başarılı üniversitelerinden birinde araştırma görevlisiyim, anlatayım size yaptıklarımı. İdari birimde çalışmak üzere görevlendirildim... Açtığım bölüm dersine hoca olarak giriyorum... Doktora yapıyorum... Şimdi ... sallamayın

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

araştırma görevlilerine. Her meslekte aylak tipler vardır, herkesi genellemeyin işini layıkıyla yapmaya çalışan birçok insan olduğunu unutmayın.” **sisman rocky - 19.08.2019.** “...Bu arada kızlara yürüyen arş gör arkadaşım ciddi anlamda hiç olmadı ama kızların yürüdüğü çok var... Çürük elma her yerde her daim mevcut.” **takeabread - 10.08.2020.**

Burayı okuyup umutsuzluğa kapılmayın kodunda araştırma görevlisi olmayı düşünenlerin ekşi sözlükte yazılanları okuduktan sonra umutsuzluğa kapılabileceğine değinilmiş ve karşı düşünceler ifade edilmiştir. Bunlardan biri şu şekildedir: “...entrylere bir göz atıldığında hiç bilmeyen biri Allah belasını versin ne kötü meslekmış diyebilir. Çünkü burada kötü deneyimler yaşamış olanlar sanki herkes aynı deneyimleri yaşayacakmış gibi genellemeyi basıp gitmişler... Türkiye’de akademisyen olmak isteyen ve gelip buraları okuyan genç arkadaşların yıkılan hayallerini düşündüm. Şunu söylemek istiyorum arkadaşlar; Türkiye’de akademi camiasında herkes bu derece derbeder değil inanın. Eğer gerçekten istiyorsanız ve bu davaya ben baş koydum diyorsanız, akademisyen olmamak için bir sebebiniz yok, sadece biraz sabırlı olmalısınız. (çünkü torpil maalesef dönüyor, dönmüyor değil). Ben ... en son sıralamaya göre dünyada ilk 500 e girmiş şuan Türkiye’deki tek üniversitede (araştırma üniversitesi) araştırma görevlisiyim ve akademik hayatıma da büyük bir hevesle, istekle, canla başla devam ediyorum. Lisanstan mezun olduğum üniversite farklı, masterım da farklı bir üniversitede ve şuan görev yaptığım okula başvurduğumda hocalardan birini bile tanı mıyordum onlar da beni tanı mıyorlardı. Yani sıfır torpil, tamamıyla liyakat... Son olarak arş. gör. olmak hocaların ayak işini yapmak değildir, onu geçiniz artık 2021’deyiz. (sizde hatırı olan bir hoca bir şey rica eder, ayda yılda bir onu yaparsınız.) Eğer gerçek anlamda akademik ahlaka sahip insanlarla görev yapıyorsanız gayet de özgürce çalışmalarınıza devam edersiniz, hatta o hocaların size daha çok katkısı olur. Akademik ahlaktan hatta genel olarak ahlaktan yoksun hocalara denk gelirsiniz de tavrınızı koyun... Hadi bakalım gençler görevim sizi...” **reginaphalangiee - 12.03.2021.**

Yalnızca pandemi döneminde arş. gör. olarak çalışanlar abartılı bulacak kodunda kullanıcılardan birine ait, pandemi döneminde görev yapmakta olup iş yükleri az olan araştırma görevlilerinin ekşi sözlükte yazılanları abartılı bulacağını hatırlatan şu ifadesi yer almaktadır: “Bu dönem fakültelerde sınavlar ya olmayacak ya online olacak. Bu yeni başlayan asistanlarda akademik hayatın aslında söylendiğinden kolay olduğu kanısı oluşturacak. Biz de onların gözünde daha psikopat görüneceğiz. Bu rahat meslek hakkında üniversite hakkında ne kadar travmatik şeyler düşünüyoruz diye.” **aynazeytin - 07.04.2020.**

Olumsuz yorumlara cevapların yanında bu temada, diğer alt teması altında kullanıcıların birbirlerinin yazdıklarına doğrudan cevap niteliğinde olan görüşleri kodlanmıştır. Bunlardan bazıları şu şekildedir: “Bize ağlayacağınıza gidin torpille sizi oraya oturtanlara ağlayın. istisna azınlık alınmasın. **siriseng - 12.04.2020.** "efendim biz belli bir başarı sağlayıp da giriyoruz" başarı dediği ales çözmek, ananın yaşı babanın yaşının 2 katından 5 eksiktir sorusunu hızlı çözmek ki alım sürecinin bundan ibaret olmadığını da herkes biliyor. **cometomegal - 15.03.2022.** “Daha anasının yaşının 2 katından 3 eksik olmasını hızlı bir şekilde idrak edemeyen adam da araştırma görevlisi olmasın bir zahmet...” **elmadaicerikmecun - 08.06.2022.**

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekşi sözlükte, araştırma görevlisi konusunda Ocak 2017 – Aralık 2022 tarihleri arasında kullanıcılar tarafından yapılan paylaşımlar yoluyla ortaya konulan araştırma görevlisi algısının betimlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. “Araştırma Görevlisi”, “Araştırma Görevliliği” ve “Asistan” anahtar kelimeleri kullanılarak belirlenen beş konu başlığı altındaki 202 ekşi sözlük yazarına ait 209 farklı ifadenin (entry) içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda “Araştırma görevliliği”, “Bilgi alışverişi – örgütlenme”, “Türkiye’de bilime ve akademisyen yetiştirmeye dair...”, “Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin” olmak üzere dört farklı tema belirlenmiştir. Bu dört tema içinde frekansı en yüksek olan (%73) araştırma görevliliğinin nasıl bir iş olduğuna ilişkin ifadeler içeren “araştırma görevliliği” temasıdır. Bunun ekşi sözlüğün “sözlük” olma işlevine uygun bir sonuç olduğu söylenebilir. Benzer şekilde diğer temaların da ekşi sözlüğün çeşitli işlevlerine işaret ettiğini söylemek mümkündür. Buna göre “bilgi alışverişi – örgütlenme” teması bilgi alışverişinde bulunma ya da örgütlenme işlevine; “Türkiye’de bilim ve akademisyen yetiştirmeye dair...” teması ekşi sözlüğün üst sistemi eleştirme işlevine; “Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin” teması ise ekşi sözlüğün kendi kendini değerlendirme işlevine işaret etmektedir.

Ekşi sözlük kullanıcılarının “araştırma görevliliği” teması altındaki araştırma görevliliğinin nasıl bir iş olduğuna ilişkin görüşlerinin %87’sinin olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ekşi sözlük yazarları araştırma görevliliğini itibarsız ve düşük statülü bir iş olarak ifade etmişlerdir. Benzer şekilde araştırma görevlilerini de tembel, ikiyüzlü, kibirli ve niteliksiz olarak tarif etmişlerdir. Bu görevi tanımlamak için kimi zaman ırgat, amele, köle ayakçı gibi metaforlardan yararlanmışlardır. Bu bulgular ve özellikle metaforlar, literatürdeki diğer araştırmalarla da tutarlıdır (Kısa, 2014; Bayar ve Bayar, 2012; Yalçın vd. 2016; Umur-Erkuş ve Aslan, 2020; Yılmaz vd. 2015). Ayrıca araştırma görevliliğinin belirsiz bir iş olduğu, mesai saatlerinin ve iş yükünün değişken olduğu, bu koşullarda akademik araştırma yapmanın zor olduğu ve bu görevi yapanları psikolojik olarak zorladığı ifade edilmiştir. Nitekim literatürde araştırma görevliliğinin net bir görev tanımı bulunmadığını ve bunun beraberinde hem lisansüstü eğitim sürecinde, hem örgütsel ilişkilerde hem de iş hayatından sosyal hayata yansıyan

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

çeşitli sorunları getirdiğini ortaya koyan çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Anıl vd. 2015; Aras ve Karakiraz, 2013; Bakioğlu ve Yaman, 2004; Bakır ve Eroğlu, 2019; Çerçi, 2015; Çinemre, 2014; Çivilidağ ve Durmaz, 2022; Çolak 2014; Ergöl vd., 2012; Gülnar, 2007; Kahraman, 2010; Kısa, 2014; Korkut vd. 1999; Yılmaz ve Şahin, 2016). Bunun yanında, ekşi sözlük yazarlarının araştırma görevliliğini torpille girilen ancak kadro güvencesi de bulunmayan bir iş olarak tarif ettikleri görülmektedir. Bu araştırmanın sonuçları kadar ön plana çıkmasa da literatürdeki diğer bazı araştırmalarda (Korkut ve Yalçınkaya, 1999; Umur-Erkuş ve Aslan, 2020) araştırma görevlilerinin işe alınması ya da öğretim üyeliğine atanması sürecince akademik olmayan ölçütlerin belirleyici olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Ayrıca bu araştırmada araştırma görevliliği ile ilgili ortaya koyulan olumsuz görüşler arasında özlük hakları, ÖYP, devlet ve vakıf üniversitelerindeki çalışma koşulları konuları yer almaktadır. Olumsuz görüşler arasında, öğrenci olduğunu açıkça ifade eden kullanıcıların araştırma görevlileri ile derslerde ya da sınavlarda yaşadıkları olumsuz deneyimleri aktardıkları bazı ifadeler yer almaktadır.

“Araştırma görevliliği” teması altında yer alan az sayıda olumsuz olmayan görüşte ise araştırma görevliliğinin akademik kariyer için ilk basamak olarak tarif edildiği, görevin yasal tanımının tekrar edildiği, idealde araştırma görevlilerinin yalnızca araştırma odağında çalışması gerektiğinin dile getirildiği, yurt dışındaki üniversitelerle kıyaslandığı, bu görevin aynı zamanda hem hoca hem de öğrenci olmaya benzetildiği, araştırma görevlilerinin maaşlarının Türkiye şartlarında iyi olduğuna değinildiği görülmektedir. Alanyazında araştırma görevliliğinin akademik kariyerin ilk basamağı olarak algılandığına değinen farklı araştırmalar da bulunmaktadır (Uğuz-Arsu vd. 2020; Korkut vd. 1999; Şahinoğlu ve Bebek, 2018; Yılmaz ve Şahin, 2016).

“Bilgi alışverişi – örgütlenme” teması altında ekşi sözlük yazarları arasında araştırma görevlisi olmayı düşünenler ile bu görevi yapmış ya da yapmakta olanların birbirlerine cevap niteliğindeki ifadelerinin olduğu görülmektedir. İşe alım sürecindeki torpil ve kadro güvencesizliği nedeniyle yaşanan hayal kırıklıklarının dile getirildiği, çeşitli deneyimlerin aktarıldığı ve bu göreve talip olanların bu olumsuzluklardan

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

kaçınabilmek için başvurabileceği; lisansüstü eğitimi üniversite dışından tamamlama, iyi bir akademik danışman bulma, çalışkan ve kararlı olma, mümkünse yurt dışında eğitim alma gibi önerilerin dile getirildiği görülmektedir. Ayrıca, bilgi alışverişi – örgütlenme teması altında ÖYP araştırma görevlilerinin kadrolarının 50/d'ye dönüştürülmesi ile 50/d kadrolu araştırma görevlilerinin işsiz kalması gibi konularda seslerini duyurma çabaları görülmektedir.

“Türkiye’de bilime ve akademisyen yetiştirmeye dair” teması altında ekşi sözlük yazarlarının bilime ve eğitime verilen değer ile akademisyen yetiştirme politikalarına ilişkin eleştirilerine yer verilmiştir. Bu eleştirilerin daha çok akademisyen yetiştirme sürecinde liyakatin öncelikli olmaması, akademiye yer edinmenin torpile bağlı olması ve bu durumun araştırma görevlilerinin ve diğer akademisyenlerin davranışlarına yansıyan, bilimin ve liyakatin değer görmediği, kendini tekrar eden, olumsuz bir kültürün oluşmasına neden olması odağında gerçekleştirildiği görülmektedir.

“Ekşi sözlükteki içeriğe ilişkin” teması yazarların bazılarının araştırma görevliliği konusunda ekşi sözlükte üretilen içeriğe dair öz değerlendirmelerini içermektedir. Bu değerlendirmeleri yapan yazarlar genellikle kendi deneyimlerinden aykırı örnekler vererek araştırma görevliliğine ilişkin sözlükteki olumsuz içeriğin abartılı olduğunu, araştırma görevlisi olmayı düşünenlerin sözlükte yazılanları okuyarak umutsuzluğa kapılmaması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak, bu araştırma bulguları araştırma görevliliği ile ilgili ekşi sözlükteki içeriğin çoğunlukla olumsuz ve eleştirel bir dile sahip olduğunu göstermektedir. Ancak bazı sözlük yazarlarının sözlükte içeriğe ilişkin öz değerlendirmelerini ortaya koyan bulgular, baskın olan olumsuz ve eleştirel tablonun gücünü kırmakta, bulguların gerçekçiliğine ve inandırıcılığına katkıda bulunmaktadır. Nitekim yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere bu araştırma sonucunda ulaşılan, araştırma görevliliği ile ilgili hem olumsuz hem de olumsuz olmayan birçok bulgu literatürdeki çok sayıda çalışma sonucuyla tutarlıdır. Gerek bu çalışmanın gerekse alanyazındaki diğer araştırmaların sonuçları dikkate alındığında araştırma görevliliğinin ideal düzeyde bilimsel araştırma kültürünün edinildiği, akademisyenlik

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

için bir ilk basamak olarak görüldüğü ve bu ideal hedefe uygun deneyimler yaşayan araştırma görevlilerinin bulunduğu söylenebilir. Buna karşılık yine ilgili araştırmaların sonuçlarına bağlı olarak, araştırma görevlilerinin belirsiz görev tanımı, bunun getirdiği angarya görevler ile göreve girme, öğretim üyeliğine yükselme konusunda var olan torpil ve adam kayırma sorunlarının aynı bağlamda birbirini yeniden ürettiği ve bu problemlerin çıkmasına neden olan baskın akademik kültürün, kısır bir döngü içinde, varlığını sürdürmesine katkıda bulunduğu iddia edilebilir. Şu halde, bu araştırma ve ilgili diğer araştırmalarla ortaya koyulan sorunların kendini tekrar etme potansiyelinin bulunması uzun vadede genç araştırmacıların akademik performansını baskılayan bir kültür oluşturarak, üniversitelerin üretkenliğini ve hizmet kalitesini düşürmesi söz konusudur. Bu nedenle akademisyen yetiştirmeye ilişkin politika ve uygulamaların, Türkiye'ye özgü mevcut kültürel arka plan dikkate alınarak gözden geçirilmesi, sorunların yeniden üretilmesini engelleyecek yenilikçi çözümler üretilmesi gerektiği politika yapıcı ve uygulayıcılar için bir öneri olarak dile getirilebilir.

Bu araştırmada, yalnızca ekşi sözlükteki içerik ve Türkiye'de yapılan diğer araştırmaların bulguları ile sınırlı olacak şekilde konu ele alınmıştır. Konuyla ilgili mevzuata sınırlı olarak değinilmişse de ayrıntılarına yer verilmemiştir. Ayrıca akademisyen yetiştirme konusunda Türkiye dışındaki ülkelerin politika ve uygulamaları da bu araştırmanın kapsamı dışındadır. Akademisyen yetiştirme konusundaki Türkiye ve dünyadaki politika ve uygulamaların karşılaştırmalı olarak ele alınması araştırmacılar için bir öneri olarak ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

Anıl D., Ertuna, L. ve Uysal İ. (2015). Türkiye'deki araştırma görevlilerinin mesleki sorunlarının ikili karşılaştırma yoluyla ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 6 (2), 279-292.

Aras, M. ve Karakiraz, A. (2013). Zaman temelli iş aile çatışması, düşük başarı hissi ve iş tatmini ilişkisi: doktora yapan araştırma görevlileri üzerinde bir araştırma. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 1(4),1-14.

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

Bakır, H. ve Eroğlu, E. (2019). Esnek ve Güvencesiz Çalışma Bağlamında Türkiye’de Araştırma Görevlisi Olmak . *Çalışma ve Toplum* , 1 (60) , 155-178 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ct/issue/71826/1155449>

Bakioğlu, A. ve Yaman, E. (2013). Araştırma Görevlilerinin Kariyer Gelişimleri: Engeller ve Çözümler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20 (20) , 1-20. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruaebd/issue/359/1976>

Bayar, S. ve Bayar, V. (2012). Akademisyen ve öğrencilerin araştırma görevliliğine ilişkin metaforik algıları. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*. 1(1), 26-48.

Büyükgöze, H., & Gün, F. (2017). *Building the Professional Identity of Research Assistants: A Phenomenological Research*. 17(1), 237–263.

Çerçi, P. A. (2015). *Akademide istihdam edilen araştırma görevlilerinin çalışma koşulları ve yaşam memnuniyetlerine yönelik bir çalışma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Çinemre, S. (2014). Araştırma görevlilerinin sorun ve beklentileri: İlahiyat fakülteleri örneği. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(1).261-288.

Çivilidağ A, Durmaz Ş (2022). Rol Çatışması-Rol Belirsizliği ve İş Yerinde Psikolojik Taciz, Mesleki Benlik Saygısı ve İşe Yabancılaşma Olgularının Araştırma Görevlileri Üzerinde İncelenmesi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 12(0), 25 - 41.

Çolak, E. (2014). *İş güvencesizliği ve Türk üniversite sisteminde araştırma görevlilerinin belirsizlikle mücadele stratejileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ekşi sözlük. (2022). <https://eksisozluk.com/> . Erişim tarihi 31 Aralık 2022.

Ergöl, Ş. , Koç, G. , Eroğlu, K. & Taşkın, L. (2012). Türkiye’de Kadın Araştırma Görevlilerinin Ev ve İş Yaşamlarında Karşılaştıkları Güçlükler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* , (1) , 43-49. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/higheredusci /issue/61477/918007>

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

Gülner, B. (2007). *Araştırma görevlilerinin iş tatminini sağlama aracı olarak örgütsel iletişim ve iletişim doyumu: Kamu ve özel üniversite karşılaştırması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye.

Kahraman, A. B. (2010). Lisansüstü eğitim yapmak amacıyla başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlilerinin yaşam tarzı profilleri ve problemleri (Hacettepe Üniversitesi örneği). *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(2), 243-257.

Kapoor, K. K., Tamilmani, K., Rana, N. P., Patil, P., Dwivedi, Y. K., & Nerur, S. (2018). Advances in social media research: Past, present and future. *Information Systems Frontiers*, 20(3), 531-558.

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi . *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 8 (15) , 170-189 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbid/issue/54983/727462>

Kısa, N. (2014). Araştırma Görevlilerinin Metaforik Algıları: Kim Onlar? Kim Olmalılar?. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 1 (28) , 47-66 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/maeuefd/issue/19401/206194>

Korkut, H., Yalçınkaya, M. ve Muştan, T. (1999). Araştırma görevlilerinin sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17 (17), 19-36.

Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. S.Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. (Eserin orijinali 2009'da yayımlandı).

Resmi gazete. (2017). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170701-21.htm> . Erişim tarihi 18 Ocak 2023.

Similarweb. (2023). <https://www.similarweb.com/tr/top-websites/turkey/> erişim tarihi: 20.03.2023.

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

Şahinoğlu, A. ve Bebek, G. (2018). Araştırma görevlilerinin bilimsel araştırma etiğine ilişkin algıları: Nitel bir çalışma. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 47-58

Uğuz-Arsu, Ş., Sunman, G., Oruç, Ş. ve Tekindal, M., (2020). Türkiye’de gelişmekte olan üniversitede araştırma görevlisi olma deneyimi: Nitel bir araştırma. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*. 20 (1), 109-152.

Umur Erkuş, Z. & Aslan, M. (2020). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının metaforik algılarına göre araştırma görevlisi kimdir?. *Journal of Advanced Education Studies* , 2 (2) , 173-193. <https://doi.org/10.48166/ejaes.759588>

Wikipedia. (2022). https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekşi_Sözlük . Erişim tarihi 25 Aralık 2022.

Yalçın, M., Özoğlu, A.E. ve Dönmez, A. (2016). Öğretim Elemanlarının Araştırma Görevlisi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Eğitim ve Bilim*. 41 (185). 19-32.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, F., Yılmaz, F. ve Göçen, S. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının araştırma görevlisi algısı: metaforik bir araştırma. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 143-157

Yılmaz, K. ve Şahin, T. (2016). Eğitim fakültelerindeki araştırma görevlilerinin mesleki deneyimlerinin incelenmesi: araştırma görevlisi olmanın anlamına ilişkin fenomenolojik bir çalışma . *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* , 44 (44) , 143-168 . DOI: 10.15285/maruaebd.286491

YÖK. (2021a). <https://istatistik.yok.gov.tr/> . Erişim tarihi 13 Aralık 2021.

YÖK. (2021b). 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2547.pdf> . Erişim Tarihi 13 Aralık 2021.

UMUR-ERKUŞ, Zeynep ve SUMBAS, Ezgi (2023). Sosyal Medyada Araştırma Görevlisi Algısı: Ekşi Sözlük Örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1030-1057

YÖK. (2022). https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2022/vakif-yuksekogretim-kurumlarinda-ogretim-elemanlarına-odenen-ucetler-hakkında.aspx__. Erişim tarihi 18 Ocak 2023.

Yazarların çalışmaya katkı oranları eşittir.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.